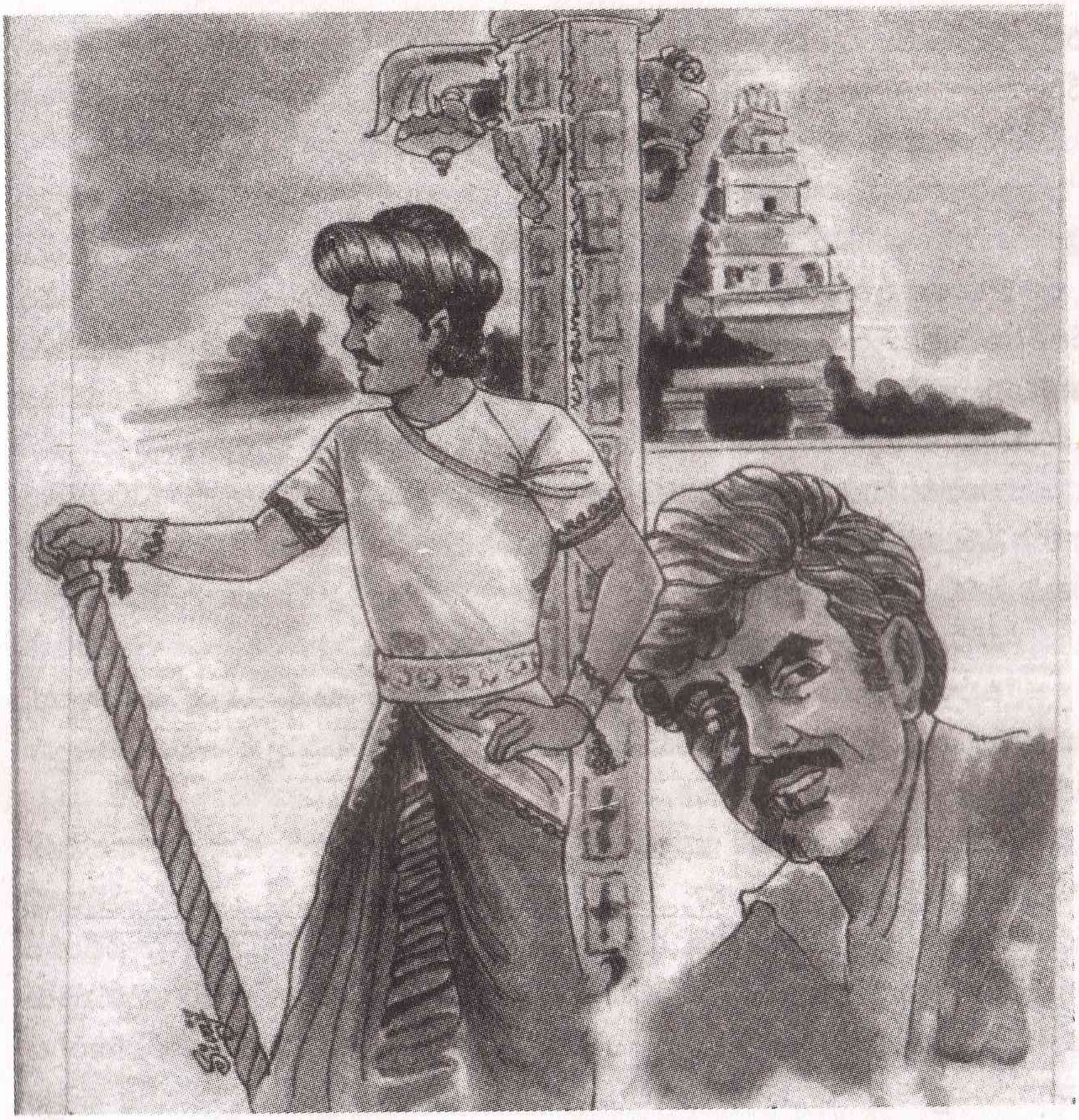

జీవనవైరుధ్యాలు

జీవనయాత్ర సాగించటానికి ఎన్ని మార్గాలు లేవు చెప్పండి - కొందరు రోజంతా శ్రమిస్తారు. కొందరు రోజులో కొంతసేపు కష్టపడతారు. మరికొందరు తమకోసం ఇతరులను నష్టపెడతారు. బతకటానికి ఎన్నెన్నో మార్గాలు మరి!

గోపాలరావు ఎంచుకున్న మార్గం మాత్రం నాకు చిత్రంగా తోచేది - టూరిస్టు బస్సులను నడపటం అతని జీవిక. 'పుష్కరాలొస్తున్నాయి, పదండి రాజమండ్రికి' అని ఒకసారి, 'శివరాత్రికి శ్రీశైలం చూడకపోతే ఎలా?' అవి ఇంకోసారి ఏవేవో చెప్పేవాడు. ఓ అరవై డెబ్బయ్‌మందిని పోగేసేవాడు. ఏ అర్ధరాత్రి వేళో టూరిస్టు బస్సును బయలుదేరదీసేవాడు. పది రోజులు

పదిహేనురోజులు సాగేవి ఆ యాత్రలు. మళ్ళీ అందర్నీ క్షేమంగా తిరిగి వాళ్ళగూళ్ళకు చేర్చి నిట్టూర్చుకొనేవాడు.

"ఎందుకురా ఇంత శ్రమపడతావ్!" అనడిగానోరోజు.

నవ్వేశాడు గోపాలరావు – "ఎందుకంటే, నా టూరిస్టు బస్సులో వచ్చిన వాళ్ళకు పుణ్యం, నాకు మిగిలేది పురుషార్థం!" అని జవాబిచ్చాడు.

గోపాలరావు బరువు బాధ్యతల గురించి నాకు తెలీందిగాదు – రోగిష్టి భార్య. భర్త వదిలేసిన పెద్దమ్మాయి. పెళ్ళికి ఎదిగి కూర్చున్న మరో ఇద్దరమ్మాయిలు, తండ్రికి తనవంతు ఊతమివ్వటానికి మరో పదేళ్ళయినా వేచి చూడాల్సిన కుమారరత్నం... మరి, జీవికకోసం ఏదో ఒకటి చెయ్యక తప్పుదుగదా!

"ఈసారి మేం కాశ్మీర్ వెడుతున్నాం, నువ్వూ రావాలిరా!" అన్నాడు గోపాలరావు నాతో. నేను నవ్వేశాను – "కాశ్మీర్‌కా? ఏం నాయనా! నామీద నీకంత కక్ష – చంపటానికి అక్కడి వరకు తీసుకెళ్ళాలా చెప్పు!" అన్నాను.

"పోనీ, కలకత్తా వైపోస్తావా చెప్పు?" అనడిగాడు.

"ఉహూ, లాభంలేదు! అక్కడా చాలా గొడవలున్నట్లు మన పేపర్లు చెప్తున్నాయి. ఎందుకోగానీ, ఉన్న ఇల్లుదాటి బయటకు పోవటం క్షేమం కాదనిపిస్తున్న రోజులివి!" అన్నాను నేను.

గోపాలరావు క్షణం ఆగి అన్నాడు – "నిజమే! పరిస్థితులలాగే ఉన్నాయి, కాదనను! కానీ మన సొంతదేశంలో కూడా మనం తిరగలేకపోవటం ఏమిటి, చెప్పు! పుస్తకాల్లో చదువుకోవటమే తప్ప మన దేశం గురించి మనకేం తెలుసో చెప్పు! నాకూ ప్రాణభయం లేకపోలేదు. అయినా నాకు మన దేశమంటే ఇష్టం చచ్చేంత ఇష్టం! చావు తప్పనప్పుడు ఇక్కడే చావాల్సిన ఖర్మేమిటి! హాయిగా ఏ పౌర్ణమిరోజునో ఆగ్రాలో తాజ్‌మహల్ ముంగిట ముగించవచ్చు కదా ఈ జీవనం! అలా కాకుంటే, గంగానదికి ఆ ఒడ్డున ఇసక తిన్నెల మీద... అలాగే బకెట్ తన్నే యొచ్చుకదా!! అలాటి చావు రాకపోతే పోనీ, సంతోషమే కదా!" అంటూ నాకు సంజాయిషీ ఇచ్చాడు.

'పిరికివాడికి రోజూ చావే' నన్నది సూక్తి. నా మనసులోని పిరికితనాన్ని స్నేహితుడిముందు బయట పెట్టాను నేను. ఆ పిరికితనాన్ని పారదోలే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు గోపాలరావు. ఆ ప్రయత్నంతో బాటుగానే, నాకూ గోపాలరావంటే ఏమిటో కొద్దికొద్దిగా అర్థం కాసాగింది. 'అర్థం' కోసమే టూరిస్టు బస్సుల్ని నడుపుతున్న గోపాలరావుకు ఈ దేశమంటే చాలా ఇష్టం. ఇక్కడ అందాలంటే ప్రాణం! దేశమంతా తిరుగుతూ, ఆ అందాలన్నీ ఒకటికి వందసార్లు చూస్తూ, ఆ అందాలను అందరికి చూపిస్తూ... గోపాలరావు నిజంగా అదృష్టవంతుడు!

తనకు నచ్చిన జీవన విధానాన్ని తనే ఎంచుకున్నాడు. ఎక్కడా రాజీలేని జీవితం అతనిది అనిపించింది. అలా అనిపించాక అన్నాను. "సర్లేరా, కాశ్మీర్, కలకత్తా కాదు కానీ, ఇటు దక్షిణాదివైపు వెడుతుంటే చెప్పు, వస్తాం మేం కూడా!"

గోపాలరావు ఎగిరి గంతేసి నన్ను కావలించుకున్నాడు – "ఇన్నాళ్లకో మంచి పని

చేస్తానంటున్నావ్‌రా! ఈ సారి నీకు మాత్రం టోటల్ చార్జీలో టెన్ పర్సంట్ డిస్కౌంట్!" అన్నాడు.

నాకు టెన్ పర్సంట్ డిస్కౌంట్ ఇస్తున్నాడంటే, వాడికి ఎంత లాభం ఉంటుందోననుకొన్నాను. కానీ ఆ ఆలోచనకు వెంటనే సిగ్గుపడ్డాను. స్నేహంతో వాడేదో నాకు చేస్తానంటే, నేను వాడి సహృదయత వెనుక స్వార్థాన్ని పరిశీలించే ప్రయత్నం చేస్తున్నాను!!

ఇది సహజమేనేమో - ఒక మనిషి ఎదుగుతోంటే, ఎదుటనున్న వాళ్ళు తెలిసో, తెలికో కుంచించుకుపోతారేమో!

వారం తిరగకుండానే వచ్చాడు గోపాలరావు చేతిలో ఓ పాంప్లెట్‌తో - "ఇదిగో, ఇదీ మన టూర్ ప్రోగ్రాం! మాములుగా అయితే కులూ, మనాలీ వేద్దామనుకొన్నా! కానీ, నువ్వొస్తానన్నావు గదా, నీ మూడ్ మారేలోపు నిన్ను బయలు దేరదీయటం మేలని సౌత్‌వైపు వేశాను టూర్! రామేశ్వరం వరకు వెడదాం. తిరుపతి, మద్రాసు, కంచి, కన్యాకుమారి, రామేశ్వరం... పూర్తి సౌతంతా ఒక్క దెబ్బతో చూసి వచ్చేద్దాం! నీ ఆఫీసులో యల్‌టిసి గొడవలన్నీ నువ్వు పడు... రేపటినుంచే! సరేనా!" అన్నాడు.

ఇక తప్పదు, రథం కదలాల్సిందే!

కానీ కుటుంబ రథం కదలటమంటే మాటలతో పనికాదు. పిల్లాజెల్లాకు కావల్సిన బట్టలు సిద్ధం చేసుకోవాలి. వాళ్ళు అనారోగ్యాల పాలు కాకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. ఎక్కడ ఎలాటి విపత్కర పరిస్థితి ఎదురయినా ప్రయాణం ఆగిపోకుండా డబ్బు ఏర్పాట్లు చూసుకోవాలి.

గోపాలరావు పెట్టిన ముహూర్తబలం ఏమిటో మరి, అన్నీ అనుకున్నట్లు సమకూరాయి. అతను చెప్పిన రోజునే భగవన్నామస్మరణతో మా బస్సు కదిలింది.

ఒక్కో ఊరికో ప్రత్యేకత. మజిలీకో మహత్యం, గుడి వెనుకో కథ. మా ప్రయాణం అందంగా, అద్భుతంగా, ఆనందంగా సాగుతోంది.

తిరుపతిలో గోవిందరాజుల్ని సందర్శించుకొన్నాం. కొండమీద శ్రీహరిని సేవించుకొన్నాం. తర్వాతి మజిలీ మద్రాసే మరి!

చెన్నపట్నం చేరినప్పటినుంచీ క్షణం తీరిక లేకుండా తిరుగుతూనే ఉన్నాం. సెయింట్ జార్జ్ ఫోర్ట్ దగ్గర్నుంచి మద్రాసు పోర్టు వరకూ అన్నీ చూశాం. అటు మొసళ్ళపార్కు, ఇటు పాముల పార్కు చూశాం. మనుషుల మధ్య మృగాల్ని, మృగాల మధ్య మనుషుల్నీ కూడా చూశాం. మెరీనాబీచ్‌లో పిల్లలు గుర్రాలెక్కారు. మేం అలల ఊయలమీద ఊరేగాం. మా వెనుక సముద్రం హోరు వినిపిస్తోంటే, ఆ ఇసుక తిన్నెల మీద కూర్చుని జీవితంలోని కష్టసుఖాల్ని వేరుశెనగ పప్పుల మధ్య చప్పరించుకొన్నాం, చర్చించుకొన్నాం. గుండెల్లో కొండంత భారాన్ని మోస్తూ కూడా, తీరప్రాంతంలో క్షణం విశ్రాంతికి వచ్చిన వారిని చూసి ధైర్యం తెచ్చుకొన్నాం. సజీవంగా ఉండగానే శనగపిండిలో స్నానమాడి, వేడి నూనెలో బజ్జీగా మారిపోయే బుల్లిబుల్లి చేపల్ని చూసి జాలిపడ్డాం. ఎన్ని కష్టాలున్నా బతికుండగానే అలా వేడి నూనెలో కష్టాల కొలిమిలో కాలిపోనందుకు సంబరపడ్డాం'.

జీవితంలో వైరుధ్యాలన్నీ కళ్ళను కట్టినట్లు కనిపిస్తున్నపుడు, గోపాలరావు వచ్చి మమ్మల్ని మళ్ళీ మామూలు ప్రపంచంలోకి లాక్కెళ్ళాడు.

లాడ్జిలో అందరం సహపంక్తిన భోజనం చేస్తోంటే అందరికీ వినిపించేలా ప్రకటించాడు - "రేపు ఉదయం విజిపి గార్డెన్స్, మహాబలిపురం! అందరూ ఉదయం ఎనిమిదికల్లా సిద్ధంగా ఉండండి!" అంటూ.

మా పిల్లలు ఎగిరి గంతేశారు - ఏ సినిమా చూసినా సరే, ఈ మధ్యకాలంలో విజిపీ గార్డెన్స్ ప్రత్యక్షమవుతూనే ఉన్నాయి. అలాంటి అందమైన దృశ్యాన్ని కళ్ళారా కూడా చూడొచ్చుననే సంబరం వాళ్ళది!

"రేపక్కడ షూటింగ్ కూడా జరుగుతూ ఉంటే ఎంత బాగుంటుందో కదా! అటు షూటింగూ చూడొచ్చు. ఇటు గార్డెన్స్ కూడా చూడొచ్చు!' అంది మా పెద్దమ్మాయి.

"వెంకటేష్ ఉంటే నేను ఆటోగ్రాఫ్ తీసుకొంటా!" అంటున్నాడు మా బాబు, బహుశా వాడి కళ్లకు అక్కడ షూటింగ్‌కూడా జరుగుతూ కనిపిస్తూ ఉంటుందేమో!!

మర్నాడు ఉదయమే అందరమూ, గోపాలరావు చెప్పినట్లుగా సిద్ధమయ్యాం. మా కన్నా ముందే లేచాడు గోపాలరావు. అక్కడ తినటానికి అందరికి టిఫిన్లు సిద్ధం చేయించాడు. "లోపల కూడా టిఫిన్లు ఉంటాయనుకో! కానీ అవి మనకు సరిపోవు!" అంటూ సంజాయిషీ ఇచ్చాడు.

నాకు గోపాలరావును చూస్తోంటే ఆశ్చర్యం కలుగుతోంది. రాత్రి మా అందరికన్నా ఆలస్యంగా పడుకొంటాడు. బాగా తెల్లవారిన తర్వాత లేచే మాకు, అందరికన్నా ముందు సాక్షాత్కరిస్తాడు. ఎంత ధనదాహం ఉన్నా, ఎన్ని బాధ్యతలున్నా - అంత యంత్రంలా పనిచేయగలగటం.... అసాధ్యం అనిపిస్తోంది నాకు!

బస్సు బయలుదేరింది - విజిపి గార్డెన్స్ ముందు బస్సు ఆగిన వెంటనే గోపాలరావు దిగి టిక్కెట్లు కొనుక్కొచ్చాడు. "లోపలికి వెళ్లగానే మీకో విచిత్రం కనిపిస్తుంది. రాజుగారి కోటలాంటి ఆకారం ఉండి బురుజులు కనిపిస్తాయి. ఆ బురుజుల మధ్య ఒక సైనికుడు ఉంటాడు. మనలాటి మనిషే అతను - వేషం వేసుకున్న ఆ సైనికుడిని నవ్వించినా, మాట్లాడించగలిగినా మీకు - మీలో ఎవ్వరికైనా సరే - వెయ్యి రూపాయల బహుమతి ఉంటుంది. ఇక మీ అదృష్టాన్నీ, మీ శక్తిని, పరీక్షించుకోండి" అన్నాడు.

బస్సులో అందరిలోనూ ఆశ్చర్యం!

మరీ చిత్రంగా ఉంది గోపాలరావు చెప్తున్నది.

మనలాటి మనిషేనట - నవ్వించినా, మాటలాడించినా చాలు, వెయ్యిరూపాయల బహుమతట!! ముందుకు కదిలాను.

దూరంగా ఎక్కడినుంచో సముద్రపు హోరు వినిపిస్తోంది. కాళ్ళకింద ఇసుక కరకరమంటోంది. గోపాలరావు చెప్పిన బురుజు రానేవచ్చింది-నిజమే, సైనికుడి వేషంలో ఓ వ్యక్తి నిలబడి ఉన్నాడు. ఆ వస్త్రధారణ చూస్తే పల్లవుల నాటిదో, కాకుంటే చోళకాలం

నాటిదో అయిఉంటుంది. ఆ యూనిఫారం అలా అనిపిస్తోంది. ఇటుక గోడల మధ్య ఎర్రరంగు ఇటుక బొమ్మలా నిలబడి ఉన్నాడు. కళ్ళారుస్తున్నాడు కానీ మాట్లాడటం లేదు. నోరు అపుడపుడు కదులుతోంది కానీ నవ్వటం లేదు.

అతని ముందు, అతన్ని ఎలాగైనా నవ్వించాలనే కాంక్షతో మా బాబు నాలుగైదు డొక్కు జోకులు పేల్చాడు. పల్టీలు కొట్టాడు - ఫలితం లేకపోయింది.

"మనిషి కాదేమోరా - బొమ్మను పెట్టి మనల్ని మోసం చేస్తుండొచ్చు!" అంది మా పెద్దమ్మాయి.

పక్కనే ఉన్న గోపాలరావు నవ్వేశాడు. పిల్లలిద్దర్నీ ఆ ఇటుక గోడ వెనక్కు తీసుకెళ్ళాడు. ఉత్సుకత పట్టలేక నేనూ, మా ఆవిడకూడా అటు కదిలాం.

అక్కడ - సైనికుడి వేషం వేసుకొంటున్న మరో వ్యక్తి కనిపించాడు - "వీళ్ళకిక్కడ షిఫ్టు డ్యూటీలు! అతను డ్యూటీ దిగితే, ఇతను డ్యూటీలో ప్రవేశిస్తాడు. వీళ్లూ మనుషులే కానీ మరబొమ్మలు కారు!" అన్నాడు గోపాలరావు నవ్వుతూ.

అందరమూ వెనక్కువచ్చాం.

ఆ బురుజులాంటి కోటగోడలకు ఎదురుగా ఉన్న కొబ్బరి చెట్ల నీడన కూలబడ్డాం.

"చాలా తమాషాగా ఉంది - మనిషై ఉండి కూడా అంత నిశ్చలంగా ఉండగలగటం గొప్ప కదా!" అంది మా పెద్దమ్మాయి.

"నాకూ అదే ఆశ్చర్యంగా అనిపిస్తోంది" - ఆ సమయంలో, అప్పటివరకు నోరు విప్పని మా ఆవిడ నెమ్మదిగా అంది - "ఇందులో ఆశ్చర్యం ఏముంది! అతను జీవితంలో అన్ని విధాలా ఓడిపోయిన మనిషి అయిఉంటాడు. కాకపోతే భార్యాబిడ్డలకు పట్టెడు అన్నం పెట్టి బతికించుకోవటానికి తాను శవంలా నిలబడి ఉండటానికి సిద్ధమయి ఉంటాడు. అలాటి వ్యక్తికి నవ్వెలా వస్తుందో, చెప్పండి!

నేను నివ్వెరపోయాను. మంజుల, అదే మా ఆవిడ అన్న మాటలు నాలో ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి. ఎంత చక్కగా విశ్లేషించి చెప్పిందో కదా అనిపించింది.

మరోసారి, ఆ నిశ్చలంగా ఉన్న వ్యక్తికేసి చూశాను. అతను రెప్పలార్చక గోపాలరావు కేసి చూస్తున్నాడు. గోపాలరావు ఎక్కడా క్షణం ఆగక, యంత్రంలా కదులుతూ తన పని తాను చేసుకుపోతున్నాడు.

గోపాలరావు కదలికకు, చలనానికి, చైతన్యానికి ప్రతీక అయితే, ఆ సైనికుడి వేషంలోని వ్యక్తి మనిషిలోని ధృఢ నిర్ణయానికి ప్రతీక అనిపించింది.

తాను కదులుతూ అందర్నీ కదిలిస్తూ అందులో తన జీవికను చూసుకొన్నాడు గోపాలరావు.

తాను కదలక, ఎదుటి మనిషిని కదిలించే యత్నం చేస్తూ... ఎదురుగా ఆ సైనికుడు.

విరుద్ధ దృశ్యాల మధ్య జీవన వైరుధ్యాలు నాకు ఒకేసారి కనిపించసాగాయి. ఆర్థికపరమైన అవసరాలు మనిషిని ఎలా కట్టిపడేస్తాయా, ఎలా కదిలిస్తాయో నాకిపుడే అర్థం అవుతోంది.

- ఈనాడు, ఆదివారం సంచిక